

Handlingsplan

Kränkande behandling och diskriminering

Elmsta skola
Grisslehamns skola
Norrundsskolan

Kränkande behandling och diskriminering

Verksamheter som omfattas av planen

Förskoleklass, grundskolan åk F-9 och fritidsverksamheten.

Ansvariga för att planen tas fram

Rektor Eva Gauffin, biträdande rektor Ingela Skalin Lundman, skolsköterska Kerstin Keivanlo, Speciallärare Anna-Lena Järvelä och Specialpedagog Anna-Karin Andersson.

Vår vision

Alla har rätt att lyckas utifrån sina förutsättningar och känna trygghet.

En grundförutsättning för en god lärandemiljö är att man trivs, känner glädje och är välkommen i en gemenskap. Det är de vuxna som har ansvaret för att ingen blir illa behandlad i skolan. På skolorna är vi varandras arbetsmiljö och tillsammans skapar vi goda relationer baserade på omtanke, respekt och tolerans.

Delaktighet

Vi vuxna har ansvaret för att tillsammans med eleverna arbeta med värderingar som uttrycker respekt och tolerans. Att utveckla en god självkännetdom och ett gott självförtroende är en bra förutsättning för att kunna mötas och lära sig att se andras kvaliteter och respektera deras olikheter. Samarbete mellan personal, elever och vårdnadshavare i utformningen av planen sker genom t.ex. enkäter, elev- och klassråd, arbetslagsträffar, informationsmöten och samråd.

Förankring av planen

Innan planen beslutas går den ut på remiss till verksamheternas arbetslag samt elev- och klassråd.

Vad säger lagen?

Skollagens (2010:800) 6 kap. anger att alla som verkar i skolans verksamheter har skyldighet att aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen (AML) omfattar både elever och vuxna. I arbetsmiljölagen skrivs att kränkande särbehandling är oacceptabla på arbetsplatsen. Mobbning är en form av kränkande särbehandling och används som begrepp främst i skolan.

Läroplanen

Läroplan för grundskola och skolbarnomsorg (Lgr 11) säger angående förståelse och medmänsklighet, att verksamheten ska präglas av omsorg, omtanke och respekt för andra, samt att alla tendenser till kränkande behandling aktivt ska bekämpas. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering eller kränkande behandling (kap. 1.2, 2.1, 2.2, 2.6, 2.8). Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen och klart ta avstånd från det som strider mot dem. Rektor har ett övergripande ansvar för hela verksamheten.

Skolverkets allmänna råd "Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling"

Skolverkets allmänna råd har tagits fram för att stödja och synliggöra arbetet med att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förstärka verksamheternas arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen (2008:567) anger att en elev inte får missgynnas genom särbehandling på grund av någon av de sju diskrimineringsgrunder som lagen omfattar.

Diskrimineringsgrunderna är:

- kön
- könsidentitet eller könsuttryck,
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning,
- sexuell läggning
- ålder

Begrepp

Likabehandling

Alla människor ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter, oavsett någon av diskrimineringsgrunderna ovan.

Konflikt

En konflikt kan uppstå mellan två (eller flera) parter som är någorlunda jämställda. Man har olika synsätt i en fråga eller olika behov som inte går att förena. Konflikter hör till vardagen och är en drivkraft till förändring och utveckling. Elever kan ofta lösa konflikter på egen hand men behöver ibland få vägledning från vuxna. Alla behöver träna på konfliktlösning och det är en del av skolans uppdrag.

Kränkande behandling

En persons värdighet kränks och handlingen saknar samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck. En viktig utgångspunkt är att den som upplever att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar. Kränkningar kan vara – synliga och handfasta, eller dolda och subtila:

- Fysiska – knuffar, slag, sparkar, att bli spottad på, sabotage av personlig egendom
- Verbala – hot, hån, svordomar, glåpord, öknamn, elaka kommentarer, förtal, förlöjligande eller förnedrande uppförande
- Psykosociala – utfrysning, isolering, blickar eller ryktesspridning
- Text och bild – klotter, brev, e-post, sms, mms, sociala medier (t.ex. Instagram och Facebook m.fl.)

Direkt diskriminering

En person missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan och handlingen har direkt samband med diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Alla behandlas lika, trots olika förutsättningar. Handlingen ska ha direkt samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier

En persons värdighet kränks och handlingen har direkt samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier

Trakasserier av sexuell natur. Behöver inte ha något samband med diskrimineringsgrunderna.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Innebär att en person inte identifierar sig med sin biologiska könsidentitet.

Etnisk tillhörighet

En persons nationella eller etniska ursprung, hudfärg, klädsel eller liknande förhållande.

Funktionshinder

En person som har varaktig fysisk, psykisk eller begåvningsmässig begränsning.

Sexuell läggning

En person som är t.ex. homosexuell, heterosexuell, bisexuell eller transsexuell.

Rasism

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån en uppfattning om att det finns biologiska, kulturella och religiösa skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

Exempel på diskriminering och trakasserier utifrån diskrimineringsgrunderna

Kön

- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. (trakasserier)
- Emma vill spela hockey med killarna på fritids, men personalen avråder henne med argumentet "Det är alldeles för hårdhänt sport för dig som är tjej."(diskriminering)

Könsidentitet eller könsuttryck

- Alex blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med maskara och läppglans. (trakasserier)
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolsköterskan för att prata om problem i familjen. Skolsköterskan ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma måste Kim förklara och försvara sin identitet. (diskriminering)

Etnisk tillhörighet

- Tomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassläraren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar inget illa." (trakasserier)

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon har goda förmågor och presterar betyget A på alla prov. Läraren vill inte ge Maria högsta betyg, A, då svenska inte är hennes modersmål. (diskriminering)

Religion eller annan trosuppfattning

- Vincents familj är med i Pingstkyrkan. Han blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. (trakasserier)

Funktionsnedsättning

- Elenas pappa har en CP-skada. Elena blir ag och ledsen när andra elever i skolan säger "Din pappa är jävla CP!" (trakasserier)
- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom eleverna i särskoleklassen, som han ropade upp som grupp. (diskriminering)

Sexuell läggning

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johan på många olika sätt. Oftast kallar de honom "äckliga böj". (trakasserier)
- När skolan har en temavecka om kärlek, illustreras alla texter med bilder på heterosexuella par. (diskriminering)

Ålder

Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när hennes klasskamrater skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. (trakasserier)

- Ismael, 11 år, är granne och kompis med Viktor, 8 år. En dag när han leker med Viktor på rasten får han en hånfull kommentar av en förbipasserande lärare som säger "Är inte du för gammal för att leka med småungar?" (diskriminering)

Utvärdering och uppföljning

Planen mot diskriminering och kränkande behandling utvärderas och revideras årligen. Med erfarenheter och nya kunskaper upprättar vi en plan för de elever och personal som arbetar på skolan under året. I utvärderingen deltar skolledning, personal, elever och vårdnadshavare.

Underlaget som ligger till grund för utvärderingen är följande:

- Den kommunövergripande enkäten som går ut på våren till Förskoleklass, åk 3, åk 6 och 8.
- Trygghetsenkäten, som genomförs varje år av elever från Förskoleklass till åk 9. Den ger oss upplysningar om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Enkäten presenteras för personal och elever i januari 2018 och riktade insatser kan sättas in.
- Skolornas egen enkät som görs i samband med utvecklingssamtal.
- Händelserapporter utvärderas och följs upp i Elevhälsoteam, Trygghetsteam och skickas in till kommunen.

Utvärdering och uppföljning sker enligt följande process:

- Analys i Elevhälsoteamet.
- Tidsperspektiv, resultat på lång och kort sikt.
- Hur har det främjande arbetet gått?
- Hur har det förbyggande arbetet gått?

- Vad behöver förändras – förbättras i handlingsplanen?
- Vad behöver förändras i den inre/yttra miljön?
- Finns behov av kompetensutveckling för trygghetsteamet och/eller personalen?

Främjande insatser

Främjande insatser handlar om att identifiera och stärka friskfaktorer för att motverka diskriminering och kränkande behandling i verksamheten. Insatserna utgår från skolans uppdrag att arbeta för demokratiska värderingar och för respekt för de mänskliga rättigheterna. Arbetet med att främja lika rättigheter och möjligheter riktar sig till alla och ska genomföras utan att det föranleds av något särskilt problem.

All personal på våra skolor har ett ansvar för att främja arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Personalen ska bistå eleverna då de känner att de hamnat i svåra situationer som inte kan lösas av de inblandade eller av någon annan vuxen. Rektor och biträdande rektor, kurator och personalen har det övergripande ansvaret för enkätutvärderingar, kartläggningar, dokumentation och revidering av Planen mot kränkande behandling och diskriminering.

Skolornas främjande insatser

Det dagliga arbetet på skolan ska på olika sätt genomsyras av vår vision:

- Alla har rätt att lyckas utifrån sina förutsättningar – dvs. all personal har ett fokus på skolans arbete mot kränkande behandling och diskriminering.
- Vi arbetar med samtal om värdegrund och normer.

Vi arbetar med demokratifrågor. Därigenom får eleverna inblick i den demokratiska processen. Elevrådet är delaktigt genom att ha åsikter om främjande insatser och förebyggande åtgärder.

- Vi sätter tydliga gränser.
- Skolans ordningsregler följs upp och utvärderas årligen.
- En fungerande rastvårdsverksamhet finns.
- Ett trygghetsteam finns som stöd för elever och personal.
- Ett elevhälsoteam finns som stöd för elever och personal.

Förebyggande åtgärder

Förebyggande åtgärder syftar till att minska diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Arbetet utgår ifrån konkreta problem som har framkommit i den dagliga verksamheten och i Trygghetsenkäten.

Vi arbetar aktivt med att förankra arbetet mot kränkande behandling och diskriminering och hos personal, elever och föräldrar så att alla är väl införstådda med arbetet och känner sig delaktiga. Detta gör vi genom:

- att kontinuerligt arbeta med frågor som rör diskriminering och kränkande behandling inom kollegiet samt tillsammans med elever och föräldrar
- att uppdatera, tydliggöra och publicera handlingsplaner och policydokument
- att Trygghetsteamet träffas regelbundet.
- Skolan har rastvårdare på rasterna.

Hur vi hanterar olika grader av kränkande handlingar

Åtgärdsrutin vid oacceptabelt beteende

Följande åtgärder vidtas när vi anser att ett beteende är oacceptabelt:

Läraren eller annan vuxen talar med eleven i fråga om det olämpliga i beteendet och påminner om skolans ordningsregler. Tillrättavisning sker helst i anslutning till det inträffade.

- Parterna kommer överens om ett lösningsförslag.
- Eleven uppmanas att berätta för sina vårdnadshavare.

Rutiner vid trakasserier, diskriminering och eller kränkande behandling

Vid kännedom eller misstanke om någon blivit utsatt för trakasserier, diskriminering och/eller kränkande behandling ingriper skolans personal.

Steg 1:

- a. Barn som har blivit kränkta eller diskriminerade ska kunna vända sig till vilken vuxen som helst på skolan och få snabb hjälp. Den vuxne startar arbetet utifrån denna plan.
- b. Omständigheterna kring situationen kartläggs. Vad har hänt? Vem/vilka är inblandade? Tidsfaktor?
- c. Enskilda samtal med de inblandade så snart som möjligt, dokumentation görs.
- d. Tid för uppföljning bestäms direkt, max en vecka framåt i tiden.
- e. Information till elevernas vårdnadshavare.
- f. Uppföljningssamtal med de inblandade var för sig för att säkerställa att det upphört samt kontrollera hur de mår.
- g. Dokumentation görs.

Steg 2:

Om trakasserier/diskrimineringen/kränkningen inte upphör eller om den återupptas kallas de inblandade parterna till ett nytt samtal. Vårdnadshavarna kontaktas.

Steg 3:

- Om trakasserier/diskrimineringen och/eller kränkningen fortsätter trots ovanstående kallar, rektor/bitr. rektor, till samtal. Åtgärdsplan som kräver aktiv medverkan från vårdnadshavarna upprättas. Kurator/psykolog/skolsköterska från elevhälsoteamet kan medverka. Uppföljningsmöte bokas.
- Beroende på graden av diskriminering/kränkning övervägs alltid polisanmälan. Även andra åtgärder kan komma i fråga såsom kontakt med sociala myndigheter och/eller omplacering av elev.
- Dessa åtgärdsrutiner gäller i relevanta delar även då vuxna utsätter elever för diskriminering eller kränkning. När en vuxen kränker eller diskriminerar elev är det rektor/bitr. rektor, som handhar ärendet utifrån denna plan.

Vid kännedom eller misstanke om någon blivit utsatt för diskriminering eller kränkande behandling görs ett ingripande snarast.

Till dig som förälder

Har du ett barn som blivit trakasserad, diskriminerad eller kränkt?

Vet du, eller misstänker du att ditt barn blir utsatt för trakasserier, diskriminering eller kränkande behandling rekommenderar vi dig att ta kontakt med skolan. I samarbete med skolan kan du få till stånd en positiv förändring av ditt barns situation. Du kan också göra en del själv för att hjälpa ditt barn:

- Uppmuntra ditt barn säga ifrån klart och tydligt
- Försök förmå barnet att aktivt ta kontakt med någon vuxen på skolan

Har du ett barn som utsätter andra för trakasserier, diskriminering eller kränkningar?

Det är inte lätt att ta till sig att ens eget barn kränker andra, men är det så, måste du försöka göra något åt det. Detta är viktigt såväl för det utsatta barnet som för ditt eget. Forskning visar att barn som uppträder aggressivt mot andra får problem senare i livet om det inte ändrar sitt negativa beteende. Det finns flera orsaker till att barn kränker andra, men oavsett vad orsaken är måste något göras och vi föreslår följande:

- Gör helt klart för ditt barn att du ser allvarligt på att hen kränker andra och att du inte accepterar ett sådant beteende.
- Ta kontakt med skolan för att få till stånd ett samarbete kring problemet.
- Vikten av att det är bättre att gå därifrån än att delta i någon form av trakasserier, kränkningar eller diskriminering.
- Barn berättar inte alltid om kränkningar de känner till, därför att de tror att det är liktydigt med att skvallra eller är rädda för att råka ut för hämndåtgärder.

Att berätta om diskrimineringar och kränkningar som förekommer är inte skvaller utan en förutsättning för förändring och förbättring. Detta gäller de som blir diskriminerade/kränkta och de som diskriminerar/kränker.

Kontakter på skolan

Eva Gauffin, rektor
0176-712 25
eva.gauffin@norrtaelje.se

Birgitta Reimers, skolkurator
073-962 37 65
birgitta.reimers@norrtaelje.se

Anna-Lena Järvelä, speciallärare
0176-522 84
anna.jarvela@norrtaelje.se

Ingela Skalin Lundman, bitr. rektor
0176-714 48
ingela.skalin-lundman@norrtaelje.se

Kerstin Keivanlo, skolsköterska
0176-742 59
kerstin.keivanlo@norrtaelje.se

Anna-Karin Andersson, specialpedagog
0176-28 42 80
anna.andersson2@norrtaelje.se

Kontakter utanför skolan

BRIS
Barn 116 111
Vuxen 0771-50 50 50

Rädda Barnens Föräldraretelefon
020-786 786

Trygg i Norrtälje
Kommunstyrelsekontoret
Hantverkaregatan 20
761 28 Norrtälje
Tel: 0176-746 69

Rådrummet
Anonym konsultation för föräldrar/personal 0176-747 42, 0176-747 58

Barnombudsmannen
www.bo.se

Barn- och elevombudet
beo@skolverket.se

Diskrimineringsombudsmannen
www.do.se